

Reprehenditur Plinius ab *Frederico serio*, quod Tigres & Pantheras maculatas scripserit.

Defenditur Plinius.

Canes Romae pulchris maculis insigniti videntur.

Petrus Episcopus Adramytenus Theologiae & humane prudentiae peritissimus.

Quales in Tigride sunt maculae.

Mensa Tigridum apud Plinium & Senecam.

Mensa Citrea.

Germani Tigridum & Pantheras ex Acere & Fraxino mensas pulcherrimas coelegant.

Itali ex Indiciis lignis idem faciunt. Sed pretiosiores ex versicoloribus marmoribus conficiunt.

macularum oculi. Noui hic non leuis Plinium lapsus ab *Vteruero* argui Cap de *Camelopardale*, quod solo Tigres & Pantheras macularum priuilegio gaudere scripserit, cum *Lynce* tamen, *Leopardi*, *Vri* & *Molossi* eodem fruantur. Atqui hic ego Plinio suppetias fero, tum quia non absoluto plane sermone à maculis bestias omnes exclusit, cum *propè solas* dixerit, non *simpliciter solas* Pantheras & Tigres; tum quia forsàn Ganes ea macularum varietate ornatos minime vidit; quales & nos, non multos ante annos, quacunq; tandem ex regione primùm inuectos conspeximus. Fateor equidem me talium insignes duos cum admiratione, Pantherarum maculas apprimè referentes ex molossorum genere Romæ vidisse, quorum vnum ante elapsi anni finem *Augustà Vindelicorum*, eiusdem Vrbs Episcopi Suffraganeus *Petrus Episcopus Adramytenus* vir morum integritate ac suauitate, sacrarum literarum cultu & humanarum prudentiarum conspicuus: alterum Illustriss. D. Nicol. Danielouiz, Regis Polon. Theaurarij Filius, vterque amicitia mihi iunctissimus in hanc Vrbe adduxerat.

Et quamuis Tigridem describat Plinius *tremenda animal velocitatis esse*, quales tamen maculas, oblongasne an orbiculas habeat, ibi non declarat, quas alio ex loco eiusdem collegimus Cap. 16. nempe lib. 13. vbi de *Cedrinis*, an *Citreis* mensis hæc leguntur. *Mensis præcipua dos in vena crispis, vel in vertice varijs.* Non moror hic sine alijs legant, in *vertices sparsis*, in *vertice paruis* aut *prauis*, aut in *Cortice varijs*. Hoc enim quod sequitur, ad rem nostram facit: *Illud oblongo uenit discursu, ideoque Tigridum appellantur; hoc intorto. Et ideo tales Pantherina vocantur.* Habebunt igitur Tigres non intortas sine orbiculas, sed oblongas maculas, ad quorum similitudinem *mense Tigridum* appellationem acceperunt. De huiusmodi *Seneca* mensis loquebatur libello de animi Tranquillitate: *Placet*, inquit, *mensa non varietate macularum conspicua, sed in usum posita, quæ nullius conuincit oculos nec voluptate moretur, nec accendat inuidia.* Et idem 7. de Beneficijs: *Video istas mensas & æstimatum lignum Senatoris censu eò pretiosius, quo illud in plures nodos arboris infelicitas torsit.* Ex Citri nempe ligno, & quidem pariete nodosa, illæ maculae in mensis elucebant. Hinc venuste *Petronius Arbiter*:

*Ecce Afris eruta terris.
Citrea mensa, greges seruorum, ostrumque reuidens
Ponitur, ac maculis imitatur vilibus aurum.*

Hic ad Germanos nostros nunc *Luxus* translatus est, sed ligneus verè *luxus*, cum plurimas ex *Acere* & *Fraxino*, & ex harum quidem arborum frequentior radicibus venarum discursu pulcherrimè variantibus, atque vt Plinius ait, *undatim crispis maiore gratia & fermè Pauenum oculos imitantibus* mensas elaborant, quæ vngue seu pigmento, in quarum locum lapideæ quæ Senatorium censum pretio suo haud æquent; in quarum locum lapideæ suffectæ, & ex versicoloribus marmoribus, lapillis pretiosis, gemmitque quas Orientales plagæ subministrant, confectæ in delicijs habentur. Visa nobis fuit ante paucos annos in Romani cuiusdam Mercatoris ædibus lapidea eiusmodi mensa, intertextis artificiosissimè lapillis nobilioribus, duodecim aureorum millibus æstimata. Illustriss. tamen Princeps *Cæsius* noster, non *luxus*, quem nisi

nisi in literis solis agnoscat; sed luxuriantis Naturæ Theauri recludendi gratiâ, mensas nobis nuper *Vrbique* toti ad miraculum vsque stupenti ex ligno fossili ab Vrbe sua *Aquaspartana* detexit & erui curauit, tam varijs venustisq; vndarum maculis conspersum, ceterisque compactioris substantiæ dotibus ornatum, vt cum *Arundine* seu *Canna Indica* venarum elegantia certare, vel potius illam superare valeat. Verè *Tigridum* dicere mensas possis, cum fuluo ferme colore & vndis distinctæ luceant. Nam *Solinus* de Tigribus. *Fuluo nitent*, inquit, *hoc fuluum nigrantibus segmentis interundatum varietate apprimè decet.* Sic *Vsus & impigre simul experientia mentis;*
Vereres tollere recludit
Thesauros

Vt Poeta ait.
Verum hæc omnia luculentius ex scriptis ipsius, propediem lucem aspecturus (in quibus noua plurima ab ipso detecta & obseruata sunt) curiosus Lector docebitur.

Hic idem Princeps *Therebinthini* simulligni ad antiquorum morem elaborandi, ex quo mensæ, scrinia, capsulæ & varia supellex conficitur, vsum nobis reuocauit, ac denuo *Romanis* suis ostendit. Abundant verò hac arbore montes sub ditione ipsius gemini, *Scopulosus* vnus in *Vmbria*; alter altissimus *Iani*, *Genaro* appellatus, in *Latio Albunea* illius *Tyburina Sybille* olim sedes, quem omnium niue primùm candentem, & vltimò eadem spoliaturum ex VRBE contemplamur.

Proh quanta in hoc plantarum varietas! Quanta in eodem circa finem Maij florum amœnitas! Quæ auræ ibidem tum spirantis suauitas! Quàm spatiosa, in sūmitate eius adinstar Amphitheatri cincta planities! Quàm copiosæ limpidissimarum aquarum ibi scaturigines! Apud hos fontes *Albuneos* sic à *Sybille* nomine dictos, ante XIV. annos, dum magnam diei partem non sine dulci labore lastrandis eruendisq; plantis, cum Principe nostro, vt aliarum scientiarum penè omnium, ita quoque rei Plantariæ & amantissimo & peritissimo, operam dedissemus, confedimus vespere, & *fracti membra labore* Anticeno nos refocillauimus *Ioannes Terrentius*, *Theophilus Molitor*, *Henricus Coruinus* & Ego, Herbarum studio omnes additissimi. Sub noctem tandem in Arce & Oppido Principis, quod dicto monti incumbit *Sancti Poli* nuncupato, vt corporis vires basilicæ, excepti epulatione collegimus, ita dulci animum pabulo, suauissima nimirum confabulatione, ac philosophicis symbolis recreauimus.

Profectus est ad eundem nūc Montem eiusdem Principis *Cæssii* Medicus *Ioannes Bapt. V. winthierius Bauaro-Schonganus* ad *Lycum*, Vir præter medendi artē, politionibus etiam litteris bene cultus, & Anatomes ac Herbarum scientiâ non leuiter tinctus; vt selectioribus & tam virtute quàm raritate præstantioribus plantis Principis sui penum & Hortos, ac nostrum quoque Viridarium *Varianum* locupletiora & auctiora faciat.

Porro, vt in viam reuertamur, *Aristoteles* 8. Hist. Anim. 28. Cum non locis omnibus animalia quælibet aut nasci, aut translata viuere docuisset; Pantheras in Asia

Princeps Cæsius inuenit ligni fossile pulcherrimū.

Ex Therebinthino ligno varia & venusta supellex.

Montis Iani Genaro dicti encosium.

Ioan. Bapt. V. winthierius Germanus Medicus & politionis litterarum bene doctus.

in Asia potius reperiri, in Europa nullas. Tigrides verò Africa & Lybia præcipuè tribuere videtur. Adiunxit in Asia bestias esse efferaiores, fortiores in Europa, & in Africa multiformiores; vnde prouerbiū, quod ex Aristotele, Plinius desumpsit *Semper aliquid noui afferre Africam*. Nam ex varia animalium commixtione nouæ animalium formæ videntur, vt *Canes*, inquit, *Laconici ex Cane & Vulpe, Canes Indici ex Trigide & Cane*. Quæ si vera sunt, debet Cane Tigris similis esse, nec plus ab eo, quam Vulpes aut Lupus distare. Idem ipse enim Aristoteles 2. de Generat. Animal. cap. 5. concepta hæc verba habet:

Canes Laconici & Indici vnde nascuntur.

Diuersorum animalium coitus.

An Tigri cum Cane sit similitudo.

Leones & Felis potius quam Canes accedunt forma sua.

Tigres à Pantheris raritate & nobilitate differunt.

Inter quadringentas & decem Pantheras vna olim sola Romæ Tigris comparuit.

Tigres à veribus valde negligenter descripta.

Quod inter Aues Pauo, hoc inter quadrupes Tigris est pulchritudine, ex Gilijs descriptio.

Tigres in aliquibus locis duplo sunt Leones maiores.

Coeunt animalia generis eiusdem secundum naturam. Sed ea etiam, quorum genus diuersum quidem, sed natura non multum distat, si modo par magnitudo sit, & tempora æquent grauiditatis, raro id fit, sed tamen fieri & in Canibus & in Vulpibus, & in Lupis certum est. Canes etiam Indici ex bellua quadam simili Cane generantur, siue, vt in Græco est in Duplo vnde non dicitur. Hanc autem belluam cani similem paulo ante dicto loco explicauerat Aristot. Tigrem esse. At ego hic non video, quæ Tigri cum Cane similitudo existat, nisi & Felem sic Cane similem dicas, à quo multum aberrat. Tigrem enim ad Feles, & minimè ad Canes pertinere, posterius probabo. Nemo siquidem inficiabitur facile, Tigrem Leoni multo propinquiorem, quam Lupo esse: hic autem ad Canes magis, ille ad Feles accedit.

Tigres porrò à Pantheris raritate & nobilitate differre, vel ex Plinio discimus, cum enim Romæ quadringentæ & viginæ, vna vice Populo Pantheræ ostenderentur, non nisi in Cauca Tigris sola comparuit, libet ipsum Plin. 8. Histor. Naturalis cap. 17. audire: *Senatusconsultum fuit vetus, ne liceret Africanas (hoc est Pantheras) in Italiam aduehere. Contra hoc tulit ad populum Cn. Aufidius Tribunus plebis, permisitque Circensium gratia importare. Primus autem Scaurus Aedilitate sua Varias (hoc est Pantheras, siue mares siue fæminas) centum quadraginta vniuersas misit. Deinde Pompeius Magnus quadringentas decem. Diuus Augustus quadringentas viginti. Idem Q. Tuberone, Fabio Max. Coss. 17. Nonas Maias Theatri Marcelli dedicatione Tigri primus omnium Romæ ostendit in Cauca mansuetam. Diuus verò Claudius simul quatuor. Hic noto Plinium Pantheras vocare, Africanas, quod creberrimum hoc genus vt ait, sit in Africa & Syria. Aristoteles in Asia reperiri eas dixerat. An in Africa, nec ait nec negat: in Europa tamen illas produci negat.*

Sed dolendum planè est, quod nec Aristoteles nec Plinius Tigridis nobis figuram coloremque exactius descripserunt. Petrus Gillius vir eruditissimus, Eliani interpres, ex suis ad hunc accessionibus à Porphyrio, Heliodoro & Oppiano desumptis, hæc nobis de Tigride scripta reliquit: *Tigride nihil, inquit, ex omnibus feris ad spectandum iucundius Natura solertia finxit. Nam forma pulchritudine tam valde inter feris eximia est, quam longe ceteris auibus Pauo excellit. Leone omnino similis videtur, præter solam pellem, quam variam macule purpurascens & efflorescentes exornant. Ad cursum omnibus feris præstat. Megasthenes scriptis mandauit, in Præsijs Tigres gigni Leonibus duplo ferè maiores, eo robore, vt si de mansuetis vnus à quatuor hominibus ductus, Muli posteriorem pedem comprehenderit, ad se trahat.*

Hic

Hic ego duo obseruanda existimo. *Primum*, maculas purpurascens non nigras describi, quæ etiam an orbiculatæ, an oblongæ sint, haud patet. *Secundum*, eius magnitudinis Tigres esse, vt vel Leonæ æquent, vel in Præsijs Leones duos corporis habitu superent. Quæ nota faciunt, vt de illis, quas in Italia non raro videmus Tigres, quarum non paucas semper Serenissimi Hæturæ Magni Ducis (apud quos admiranda Naturæ opera quamplurima alia conspiciuntur) aluerunt, dubitare quis possit, Tigres potius an Pantheras nominare libeat, illas præcipuè, quæ Leonibus multo sunt minores, & nigris orbiculatis non virgatis maculis colorantur. Scaliger Exercitat. CCVIII. aduersus Cardanum non procul ab hac opinione abit, quamuis alia persuasus ratione. *Tigrem dicunt animal ferum Indi hi, inquit, quos equidem iure ac merito orientales voco. At eum ego Pardum puto, quandoquidem & cursu minus valet, & ex insidijs victum quarit. Et nim salu in arbore, quam ipsam ij cum se dederint, in ea latitant; vnde in viatores, aut in alias insiliunt feras. Id quod de Pardo quoque prodiderunt. Est igitur Pardus Indus.*

Duo obseruanda in prædicta Tigridis descriptione.

An omnes veræ sint Tigres, quæ hoc nomine in Italia appellantur.

Scaliger potius Pardos putat, quos in Italia Tigres vocamus.

In hac ipsissima Exercit. duo adhuc sunt alia, quæ minimè mihi reticenda videntur. *Primum*, quod circa finem legitur, & hoc est: *Non est obseruatio commendanda si hæc est Panthera, quid sit apud Xenophontem in Commentario de Venatione, cum vtrumque statuis separatim Pardus & Panthera.* Hic Scaligerum iterum confundere aduerto Pantherem cum Panthera siue Pardale, cum tamen supra apertè docuerim, longè diuersum animal esse, quod Aristoteli Panther, ab eo quod Græcè ipsi Pardalis siue Pardalia dicitur, quod Latini, Plinius præsertim, & posteriores omnes Latine loquentes Pantheram vocarunt, & implet hic Xenophon inter Pardales & Pantheres, vt Scaliger monet, discrimen facit, quod huic solum sufficere potuerat. *Aterum* quod moneam, circa principium legitur. *Duo erant ait, Neraci inter Clathros Regis Nauarrae Leones: horum vnus cum obisset, eius collum ab alijs visum: à quibus accepti non esse vnico, sed vertebris consistere. Nunc nuper alterius effosso cadauere, idem nobis compertum est. Macæ tua virtuti mi Scaliger, sic itur ad secretiora Naturæ veritatibus adyta. Fateris tandem oculatis cõiunctis testibus, magnum Aristotelem dum opinabatur collum Leonis vnico osse rigere lapsum fuisse, quod ego supra de Lupo aduersus eundem longa quoque sermonis serie pertexui, eiusque hallucinationem demonstraui. Et forsitan hinc Iul. Solinus Polyhistor errorem suum hausit, cum cap. 28 de Hyena hæc scribit Hyenam quoque mitti Africa, cui cum spina riget collum continua vnitae: *flecti nequit, nisi toto corpore circumacta.* Hoc ego enim, licet Hyenam nunquam viderim, aut visurus sim, ex animalium Anatome ad eò non dicam incertum, sed falsum esse æquè certus sum, atque nomen meum calleo. Sed de hac controuersia, dum de collo Lupino agerem, plura ante dixi. Sæpè etiam meo periculo didici, difficile esse aliquid probare.*

Duo notanda.

Primum. Scaliger confundit Pantherem cum Pardale.

Secundum. Bona fide Scaliger factetur aduersus Aristotelem collum Leonis non esse rigido & vnico consistere.

Hyena collum vnico osse à Solino consistere perhibetur.

Si ratio potius, quam res persuadeat ipsa,

Vt Lucretius optime loquitur.

Atqui, dum in hoc dubitationum inuolucro hærerem, accedo Illustrissimum Dominum Ioannem Ciampolum Lynceum Florentinum fautorem & amicum mihi colendissimum, vt si quid ipsi de Tigribus perspectum foret, explorarem: cum familia sæpius animalia in Thriotropheio, seu ferarum viuario, Serenifimi

V u fimi

Ioannes Clampus Secretarius Pontificis.

fimi Magni Ducis Hetruriae, Florentiae, sua nempe in patria, vidisset. Est autem vir hic non solum in Historia sacra & profana exercitissimus, Philosophiae reconditoris, & verioris Matheleos Condus ac Promus, à Galileo Galilaei V. CL. aestimatus, sed ea etiam Ingenij amenitate ac felicitate praeditus, vt in prosa versaque oratione, Ciceronis ac Pindari aemulatione; Latino & Hetrusco stilo ita polleat, vt vix hodie reperitur facundior alter; summis proinde ob eloquentiam Pontificibus carissimus, cum iam secundò in scribendis ad Principes Christianos literis Apostolicis, quas *Breuià* dicunt, ab ipsdem adhibeatur: eius etiam domus ab omnis scientiae & elegantiae cultoribus, tam indigenis quam aduenis, quasi Oraculum quoddam vel Eruditionis Templum quotidie frequentetur. Verum perspectis ipsi lectisque rationibus meis, eodem mecum in dubio mansit, an reuera, quos hodie Florentiae *Tigres* appellant, Tigres sint, an Pantherae potius antiquorum existimandae, si summo rigore & Plinij praesertim autoritate lis esset decidenda. Et ecce, dum sic haeremus, commodum ipsum salutarum aduenit Reuerendus admodum Pater F. Gregorius de Bolivar Hispanus Placentinus, Ordinis S. Francisci de obseruantia dicti, qui annos XXV. integros in *America* vixit, Regnum vtrumque *Peruanum* & *Mexicanum*, plurimasque adhuc incognitas alijs, nec descriptas noui orbis prouincias peragrauit, verbo & exemplo infideli illi populo (cuius tres diuersas linguas optime caller) CHRISTI Euangelium annunciando, & ad veram ac Catholicam fidem illum inducendo: cuius rei gratia ad *Molucas* quoque Insulas & *Orientem* ipsum penetrauit. Hic nostram facile diremit litem, eaque de animali proposito nobis enarrauit, quae ad rem maxime facere videbantur. Tum ego, hoc inquam,

F. Gregorius de Bolivar Hispanus Ordinis S. Francisci vere Cosmopolitanus, qui veram & nouum orbem omnem peragrauit.

Hic mira nobis de nouo orbe & huius Animalibus retulit.

Hic breui Historiam Americanam edicturus est.

Hoc placet, haec dubiam vincit sententia mentem.
Mirabilia, & alia quam plurima de nouo nobis orbe recensere, quorum post hac nonnulla scriptis meis inseram, quae tunc audi, & ab ore ipsius pendent excipiebamus. De *Tigribus* autem *Americanis* (inter quas istud animal, cuius hic effigiem exhibemus, vlla absque contouersa collocabat) quae dehinc sequuntur fideliter ab ipso nobis communicata, scribemus.

Ne verò quis retulisse ipsum existimet, quaecunque in buccam ac mentem venerint, sciat industrium ac Religiosum hunc virum à *Generali* ordinis sui Antistite magni fieri, & Historiam *Americani orbis* non modo adfectam in scriptis, sed penè iam confectam habere, qua, Deo volente propediem fruemur. Hic enim autopfia plurimorum mores animalium, proprietates ac membrorum constitutiones exactè adeò didicit, vt iuste ac merito pluribus ipsum praeulerim Authoribus, qui

Sapiunt alieno ex ore petuntque Res ex auditis potius, quam sensibus ipsis.
Hunc autem in sensum Tigrem nobis Americanam delineabat, eiusque proprietates describebat.

Tigris Americana a F. Gregorio Bolivar Hispano descripta.

Tigris ferocissima ac fortissima est omnium animalium, quae India occidentalis producit. Reperitur in plurimis Americae regionibus tam *Noua Hispania*, seu *Mexicani*, quam *Peruani Regni*: Et ibi copiosius, vbi extensi magis,

gis, atque impenetrabiles montes sunt positi, qui, quò horridiores & magis asperi sunt, eò terribiliores & esferatiores haec bestia reperitur. Rarò autem in plantis stabulantur vaganturque, exceptis tamen *Peruanis* prouincijs quibusdam, quales sunt *Chicas*, *Lipes*, *Atacama*, *Tucuman* & *Paraguay*. Et hanc maxime ob causam, quòd siluae passim hic sint vastissimae, densissimis consistit arboribus ad plurimas Leucas extensa, & asperrimis subiacentes montibus, in quibus vllò absque impedimento filiorum procreationi & educationi operam dare facilius possunt. Accedit, quòd prouinciae istae copiosissimis abundant animalibus, quae Tigribus in victum & horum filijs in pastum cedunt. Sunt autem, *Vaccæ* & *Tauri* siluestres, *Equi* & *Equæ* ferae, *Alces*, *Cervi*, *Dorcadæ* seu *Capreoli*, *Gamos*, *Guanacos*, *Vicunnas* & plurimae aliae bestiae, quae in Tigrium sustentationem ibi procreantur.

Propter hanc pastus abundantiam, ac Clivatis eius proprietatem maiores esferatioresque ibi Tigres generantur, quam in vlla orbis vniuersi parte, & tales profecto, vt cum quouis etiam ferocissimo Africae Leone duellum committere, & iniquitatem reportare victoriam possint. Vnde iure ac merito in *America Tigridi regale sceptrum*, quod apud nos *Leoni* debetur, & dominium in omnes omnino belluas assignatur.

Magnitudo talis est, vt altitudine sua ordinaria quatuor aut quinque palmos attingat, facile etiam excedat: longitudine ad sex vel septem extenditur. Formosissima, & colorem bene maturi Aurantij pomi referente pelle à Natura Tigridi ornata est plena maculis, quarum extremus circulus puniceae siue spadicis (*Lionato* dicunt Itali) est coloris: vicinior & interior albicanis; & centrum ipsum nigricat; & quò maculae haec, quae tot oculos representant, capiti dorsoque sunt viciniores, eò florent rotundiores; oblongiores verò redduntur, quò magis ad ventrem & crura belluae accedunt.

Aspectu truci horrendum est animal. Oculos scintillantes ac penè ardentes ostendit. Pedes tam grandes ac robustos, anteriores praecipue, quibus manuum vice vitur, ob id in quinque ungues diuisos, vt ad reliquum corpus collati vix aliqua appareat proportio. Hinc mirum minimè est, quòd Taurum per medium ferme diuidere, armum eius certè, aut coxam vnica tantum percussione vni quibus suis acutissimis maximeque detrahere valeat.

Est animal agile valde feruax tamen in motu suo deoere, & quadam vt dici solet, moru grauitate. Vnde velocitatem suam vix aliter prodit, quam tribus primis in saltibus maxime praecipitibus his enim, dum ad animal capiendū collimat, vitur, vt terè quicquid gestit; capere possit; qui si minus ex desiderio ipsi succedant, ab incepto desistit. Verum hoc rarissime contingit, vt quod intendit, non assequatur. Ac propterea, antequam aggrediatur, considerat opus, ac veluti consilio in arena capto, prius stationem certam, vnde possit ex insidijs erumpere, exquirat. Persectas suas maxime vires & valorem habet: quare, vbi ex dictis animalibus aliquod occiderit, vt primum sanguinem omnem suxit, denribus arreptu humerisque impostum, retorquendo versus animal caput, trinum etiam spatio miliarium ad filios aut faminam suam lactantem illud deportat, & si viuum sustollere possit, adferre, simulque venandi & bestias adoriendi filios argis,

Vbi reperitur.

Pastus Tigridum in America.

Tigridi in America, & non Leoni scriptum regale debetur.

Magnitudo huius.

Pellis formosissima.

Aspectus trux.

Pedes fortissimi.

Agile animal cum decore, quodam.

Pradam quomodo terat.

Docet filios suos artem venandi.

Duos saltem parit Catulos.

Imperfectos abijcit filios.

Humana carne valde delectatur.

Hispanis magis parit.

Igne terrestri.

Modi Tigres capiendi.

Non potest nisi crassas admodum arbores ascendere.

Pelles Tigrii costant iuxta postas.

tē edocet, assistendo omnique procurando diligentia ne praeda aufugere possit. Ordinariò duos saltem catulos partu edit, nec pluribus femina lac prabet. Partum habet molestissimum. Et si ex filiis aliquem cum aliqua imperfectio- ne & naturali defectu nasci contigerit, genitores illum vel occidunt, vel enutrire nolunt.

Est Tigris infestissima omnibus armentis, hominem, nisi prius ex carne eius comederit, timet potius. Huius autem ubi semel sanguinem & carnem degustavit, mirum, quam palato ipsius arrideat; ita ut ab ea postmodum abstinere non valeat; persequaturque ipsum ad quadraginta etiam milliaria, summa cum attentione, vigilantia, & patientia, donec tandem incautum, nocturno praesertim tempore, & dormientem adoriatur.

Hoc maxime animaduersione dignum est, si dormientem in cubiculo Canem simul & hominem offendat, occidet primò Canem, post hominem lacerabit: sin verò hic Hispanus fuerit & mancipium aliquod ex *Nigritis* è *Guinea* secum habuerit, & hoc primò interficiet. Sin hominem Americanum, hunc primò similiter adoriatur. Ita, ut hoc planè *Hispani* privilegio ijs in partibus gaudeant, quòd his quam maxime Tigres parcant, nec nisi vltimo deum loco deuorent. Quod si plures, omnesque Hispani fuerint, ex his primò illum, qui pusillanimis magis & excors fuerit, trucidabit.

Non est securior ab hac bellua se defendendi modus, quam ignem ipsi opponere, hoc est, vel faculam ardentem, vel titionem accensum, & ego ipse (inquit F. Gregorius) altera manu gladium, facula tenens altera, Tigrem profugavi.

Modus verò capiendi & interficiendi eas, talis est. Ponuntur *decipulae* ex fortibus compactae asseribus, quibus intus Canis funiculo illigatus aptatur, sicq. ubi deprædatum Tigres Canem eiulantem accesserint, decidunt muscipularum instar asseres; qui, cum impositum ex lapidibus pondus mille & quingentarum librarum habuerint, aut Tigrem occidunt, aut semiuiuum saltem relinquunt. Subinde retro aliquam se arborem Venator recondit, Tigrim sagitta aut plumbeo globo trajicit ac confestim arborem ascendit, ipsè in bestiam armis de- nuo fulminaturus. Veruntamen, si arbor crassæ admodum sit magnitudinis, celerrimè in eam Tigris saltit, & inimicum suum occidit. Quare Venator aut bipennem aut acinacem secum fert acutissimum, quibus salienti animali, vel manus vel truncum saltem cui vngues figit, detruncet, atque humi sic prosternat. Si verò arboris truncus nõ sit crassior, quam v.g. mediũ hominis medio- criter crassi corpus, ascendere bestia minimè valet: sic enim, dum truncũ ample- xari satagit, vnus manus vngues alteri infigit, ac sibi ipsi impedimentum creat. Erit igitur securior venatori arbor tenuior, quam crassior, dummodo satis alta sit; alioquin vnico in eam saltu, quo plurimum valet, prorumpet & vnguibus arreptum venatorem detrahet.

Evidentissimum & hoc signum est, cæteris Tigrem bestiis in America dominari: quòd nimirum, si plurimarum detractæ pelles cum hac ipsa in arca quadam concludantur, facillè omnes reliquæ depilabuntur & eò citius illæ, quo huic iacent viciniore, solà Tygrinã pilum suum firmum fixumque retinente.

Est Tigris tolerantissimum famis sitisque animal, hanc ad quindecim, illam

illam ad octo facillè dies suffert. Leonis modo Tertianam febrim paritur, eam- que sex saltem diebus in qualibet Lunatione; tribus diebus nempe ante, & toti- dem post Luna conjunctionem. Tunc temporis ad remotiora loca recedit, & quasi elanguescens animi ferocitatem deponit. Ex rapina viuut, nec præter carnes quicquam comedit: quare indifferenter animalia quauis adoriatur, nulli parcat; quin arbores quoque dexterrimè conscendit, & magnarum auium- nidos vastat, pullosque earum deuorat. verum id summa præcauet diligentia, ne plumas deglutiat, quæ presentissimum ipsi venenum forent. Quòd si aues illas deplumare non valeat, solum exsugit sanguinem, auibz ipsis abiectis.

Pinguedo huius animalis, nõ aliter ac Leonis aut Pantheræ subtilians valde, magnamque penetrandũ vim possidet. Retractis inseruit nervis, siue in collo il- li fuerint, siue in manibus pedibusque, & propterea nisi dextrè hæc vinctio ap- plicetur, periculo non caret.

Vtuntur *Americani* corollis ex dentibus Tigris confectis, quas filiorum suo- rum collis circũdant, easque aduersus Anginam, destillationes ex capite & alia, quæ asperam Arteriam infestare valent accidentia, plurimum momenti ha- bere sibi persuadent.

Summã, hæc animal plurimas alias proprietates quin obtineat, nullum est dubium; quas nobis tamen cognoscere minimè licet, quòd indomitum sit, ac homini parum sociabile, quodque domesticum etiam quodammodo reddi- tum, horrorem tamen intuitibus incutiat.

Atque hæc hæc *Gregorius de Boluiar* partim Hispanico, partim Italico idiomate non sine voluptate auscultantibus nobis recensuit, latinè utunque à me expressã, eoquè libentius, quod maximam eorum partem cum veterum enarrationibus conuenire reperio.

Et imprimis quidem esse Tigrem animal ferum, indomitum, sæuum, atro- cissimum; ex his Ouidij verbis discimus.

Necque enim de Tigride natus, nec rigidos silices, solidumue in pectore ferrum, aut adamanta gerit; nec lac bibit ille Leone.

Et Virgiliana Dido in maritum, ut fingitur, sæuum ac crudelem *Aeneam*.

Hyrcanæque admorunt vbera Tigres. Nec mirum, quòd antiquis tantum in *Taprobane*, *Hyrcania* & *Armenia* maxime celebrarentur Tigres, cum *America* nulla adhuc notitia esset, in qua cum habeant Tigres, quæ suam exerceant feritatem, magnam bestiarum copiam, crudeliores etiam alijs perhibentur. Quamuis & Romanorum in Spectaculis *Martialis* Tigrem introducat, qui Leonem lanauerat, quod in siluis, inquit il- le, ausus non fuisset. Martialem ipsum audire libeat.

Lambere securi dextram consueva magistris Tigris; ab Hyrcano gloria rara iugo.

Seu ferum rabido lacerant dente Leonem;

Res noua, non vllis cognita temporibus, Ausa est tale nihil, siluis dum vixit in altis;

Postquam inter nos est, plus feritatis habet.

Suffert egre famem & sitim.

Paritur Ter- tianam.

Medicamẽta ex Tigre.

Nõ omnes Tigris pro- prietates adhuc pers- pectæ.

Explicatur allata histo- ria.

Ferocitas Tigris.

Romeolim in specta- culis exhi- bita.

Maculae in
Americana
Tigre non
oblonga.

formosissima pelle ornatam esse ex nostra, P. Gillij, & P. Gregorij descriptione patuit; qui tamen à Veterum maculis hac ratione distinguit; quòd hi in Tigribus suis oblongas & virgatas; nos orbiculares agnoscimus. Ut partim ex Plinij mensis Tigrinis partim ex Oppiani 1. de Venatione verbis colligitur, dum *Equorum quos Oryntes appellat; aliquos floridis decorari maculis multis, siue tenuis oblongis Tigrium instar; alios vero rotundis, ut Panthera, scriptura reliquit.* Et Solinus: *Tigres, inquit, bestias insignes maculis notae; & pernicitas memorabiles reddunt; fulva nitent, hoc fuluum nigricantibus segmentis rotundatum varietate apprimè decet.* Color hic fuluus cum nostro valde coincidit, maculae discrepant.

Tigris ani-
mal. & fu-
men a velo-
citate di-
cta.

Verùm hæc macularum varietas (quæ tamen circa ventrem in nostra quoque Tigre sunt oblongiusculæ) earum Naturam forsân nihil immutat, quemadmodum nec velocitatis defectus; cum veterum Tigres velocissimæ habeantur: vnde *Tigris* vocabulum, Armenæ originis, *Sagittam* significans, quod huic bestiae ob agilitatem, & rapacissimo illi flumini ob cursus velocitatem fuit impositum. Quare celeritatem summam indicare volens lib. 5. Lucanus dixit,

Ocyor & cali flammis, & Tigride fæta.

Idem ani-
mal in diuer-
sis regionibus
natum posse dif-
ferre in ali-
quibus.

Nostræ autem Mexicana, non nisi primis tribus salibus sagittæ instar in bestias inuolant. *Gonzales* profectò de *Quiedo* in *Historia sua India Occidentalis*, Carolo V. inscripta, Tigrem describens, non mirum esse ait, si eiusdem etiam speciei animal sub diuerso climate natum, non eisdem planè mores & proprietates habeat: Hoc enim in plantis & quam plurimis alijs rebus sæpè viuere: se tamen non obstinatè huic sententiæ repugnantibus obistere, nec Americanae has bestias veras esse Tigres adstruere velle.

Tigris Ame-
ricana vera
Tigris.

Ast ego omninò veras esse Tigres arbitror, nam quòd mox describendum sequitur animal, à præsentè multum differens, Pantheræ vel Leopardi potius nomen & naturam exprimere videtur. Cuius historia hanc ipsam magis dilucidabit. Cæterùm in depingenda sua non variat *Quiedus* Tigride; à nostra descriptione: ait enim, caput ei magnum esse Leonis instar, & hoc cum toto corpore maculis scaterere nigricantibus, colore suauerubente eisdem plurimo ambiente amæno aded, ut picturæ respondeat pulcherrimæ; vel, ut mihi videbatur, peristroma artificiosè elaboratum & acu pictum referente.

Flos Tigri-
dis.

Mirari itaque desinant curiosi plantarum cultores, quòd *Mexicani* flori venustissimo, quem studiosè in Hortis suis alunt, lingua sua *OCOLOXO-CHITL* dicto, *Tigris* appellationem dare voluerint.

Hic enim *Flos Tigris*, (etiam à *Dodonæo* & *Lobelio* exhibitus, sed nec visus ipsis, nec bene satis delineatus) ruber est, magnus, ternis constans folijs, sed circa medium pallens, albusq. & *Tigrinæ* pellis more maculosus; vnde & nomen traxit. Insigniemus igitur *Tigridis* nomine hoc nostrum animal, vtrumque *Quiedus* se minimè repugnare dicat, si quis nec Tigrem nec Pantheram, sed ab utroque differens aliquod animal dicere malit. Splendorem in oculis, ignis instar rutilantem *Oppianus* agnoscit: & pedum robur maximum, supra etiam insinuatum, vbi dictum, quòd Mulum quamfacillimè trahere possit.

Alius inter-
ficiendi Ti-
gres mo-
dus.

Præter dictos iam duos modos interficiendi Tigres, tertium *Petrus Martyr* addit in sua *Occidentalis Oceani descriptione*, cum meminit in excauata serobe cratibus

tibus strata, & sudibus acutis in fundo fixis, Tigrem incidisse, ibique hæsisse, & quendam qui ex illa carne comederat, retulisse, quòd bouina non deterior esset. Improbatur tamen *Galenus* 2. de *Alimentor. facultatibus* eos, qui *Vulpium*, *Canum*, *Pantherarum* ac similibus bestiarum carnes vorant. Et fors non incongruum fuerit, cum carniora sit bestia, deleteriam herbæ escæ ipsius immiscere, quemadmodum *Aconitum* *Lupos* necat. Americanae Tigres ardentibus facibus; Veterum illæ *Tympani* sonitu abiguntur & ad insaniam feruntur, quemadmodum *Alianus* & *Plutarchus* testes sunt. De partu nihil ferè apud Antiquos: de Conceptu hæc fabula exstat: *Cursum similis est*, inquit *Oppianus Zephyro genitori suo, nam à vento eos concipere falso creditur.* Putarunt nempe aliqui Tigres omnes fæminas esse. At nos supra ex *Aristotele* docuimus, ipsum credidisse Tigrem marem cum Cane fæmina coire, indeque nasci Canes Indicos.

Quem fa-
porem car-
nes Tigri-
næ habeat.

Tympani
sonitu No-
stras Ti-
gres terrè-
tur.

An à ven-
to Tigris
concipiat.

Partus cur
molestus.

Molestia, quam in partu Tigris experitur, forsân ad præcutos catulorum vngues erit referenda.

De ijs, quæ *Plinius* de raptu factu. habet, vbi raptor catulorum appropinquante matre abiecit vnum, quem illa tollens paululum moræ trahit, dein iterum consequitur, donec in nauem ingresso raptore, irrita sæuiat in litore feritas; *Americani* nihil sciunt. Interfecta enim prius matre, aut absente, facile foetus rapiunt.

Quòd autem Americana *Tigris* Canem prius, aut mancipium, aut vilioris saltem animi hominem dilaniet; habet nescio quid oculi Naturæ miraculi. An forsân quòd Canes impares sint congregiando, & repugnando, illi citius metuant, nam ut *Virgilius*,

Cur Tigris
ultimo cor-
datus deua-
ret.

Degeneres animos timor arguit.
Et ideo minus resistunt. In hunc puto censum illa sunt, quæ *Scaliger* exercit: *CCVIII. aduersus Cardanum* de Tigre an Pardo? habet: *Iudam feminam cum in-
ter duos Hispanos somnum caperet, neglectis illis ac relictis, in mulierem inuasisse.* Contrarium in Leone docet, hunc nempe dormientem Virum, & eius solummodo cor ac nasam abstulisse, relictis coxarum musculis quibus pinguis pasci potuisset, & fi-
liolo prope cubante.

Contrarios
mores Leo
dicitur ha-
bere.

Quòd huius pellis aliarum pellibus bestiarum iuncta, eas depiles reddat; simile quid in *Aquilarum* pennis narratur, quæ *Anatum* pennis commixta, has omnino perdant.

Hanc ita egregiè famere & sitire posse, forsân rapacibus omnibus commune erit bestijs: certè in *Lupis* hoc ipsum vidimus, quòd vbi præda in prom-
ptu est, ita se ingurgitent, ut pluribus postea diebus habeat stomachus
quod digerat, si victus, quod sæpe accidere potest, deficiat.

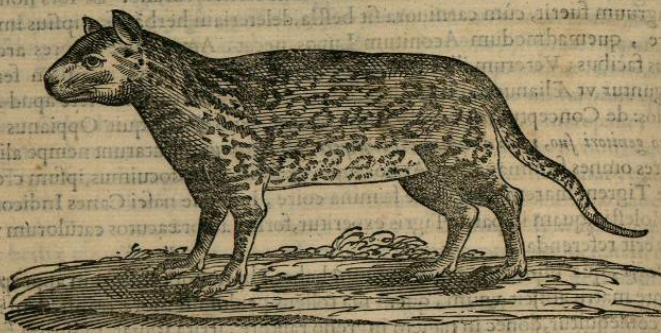
Cur possit
diu famem
ferre.

De medicamentis non est quòd addamus quid-
quam, cum in *Historia* de his
abunde sit anno-
tatum.

Cur possit
diu famem
ferre.

TLACOOZELOTL: TLALOCLOTL.

Catus Pardus Mexicanus.

IO. FABRI LYNCEI DESCRIPTIO.

SI, quod nunc in Theatro comparat, animalis figuram spectemus, cum antecedente nonnihil corporis delineatio congruit: si colorem & maculas, quibus pingitur, plurimum discrepat. In hoc totius color corporis non rubicundus, sed subniger aut obscurè cinereus apparet, præter ventrem tamen, qui albicat. Maculæ nec ordinate adeo, nec ita rotundæ, roseæ coloris & figuræ, sed oblongæ, nigricantes omnes, in medio verò albicantes sparguntur. Crura non ita fortia, pedes anteriores albescent. Dentes exerti hic nulli terrent, & pili ut in prægresso, aut circa barbam aut rictum vix vlli conspiciuntur. Caput quod Felinum est, in hac effigie paulo minus, quam in autographo representatur.

SCHOLIA EIVSDEM.

Quanto ingenio ac studio Zoographi maculorum naturas animalium non penicillo, sed calamo depingere conati sunt, tanto mihi & ampliore forsân labore, eorum vel sensum indagare, vel vbi à via veritatis deflexerunt, intento, ut dicitur, digito ad eandem eos reducere evincendum fuit: Ut Augiæ stabulû quis citius Hærculeo planè labore expurgare anniti debeat, quâ Veterum discordantes plerumque sententias conciliare. Aliquid iam in Tigre præstitisse mihi visus sum. Jam alterum, à priore non multum dissimile animal sequitur, quod Pantheræ fortassis nomine cuiuspiam in signum libebit.

Julius enim Solinus cap. 20. Pantheræ quoque numerose sunt in Hyrcania, inquit, minutis orbiculis superpictæ, ita, ut oculatis ex fulvo circulis, vel carulea vel alba di-

singuntur

Obscura Antiquorum scripserunt nobis difficultate parant.

singuntur tergi supellex. Cum paulo ante Tigris fulvum colorem, nigrantibus segmentis & non orbiculis interundatum obtinere scripsisset. Distinctio hæc Tigridis & Pantheræ à maculis, ex Plinio quoque clara est in mensis Pantherinis & Tigrinis, ut capite superiore disputauimus. Erit igitur hoc præfens animal Pantheræ multò, quam Tigri vicinius, si positam rectè descriptionem contempleris.

At enim hæc bestia ferocitatem, quæ Pantheris æquè atque Tigris innata est, vix vllam ex aspectu minatur, cum ad Felis potius similitudinem accedat, quam Tigris, à qua Panthera non multum abit. Et cum, ut Petrus Gylius in Aeliano ait, velocissimè currant & recta via ferantur Pantheræ, ita, ut dices sagittam nervo expulsum; Ventris profectò crassities, quæ in hoc animali nostro conspicua est, agilitatem haud tantam arguit.

An igitur, quando hic Americanum, & minimè nostri orbis animal describimus, Mexicanam Pantheram indigitabimus? Hoc autem ex ipsa descriptione exactissima, quam idem F. Gregorius de Bolivar Hispanico, nobis idiome, communicavit, & Latinis ego totidem verbis expressi, manifestum euadet.

Est itaque Panthera Americana, inquit ipse, tam figura, quam natura sua Tigri valde adsimilis, nisi quod viuaciore & elegantiore macularum colore, Tigrem longè superet, quamvis multo sint minores & rotundæ minus, quam in dicta Tigre. Caput huic minus est, & pili vbiq; delicates mollioresque. Oculos verò maiores, sed minus scintillantes: collum & crura graciliora & magis cetero corpori, quam Tigri, habet proportionata.

Et, ut Tigre est longè velocior, ita minus ferox est Panthera. Altitudine ad quatuor palmos ascendit, non rarò sex longitudine superat, Ventrem, à costis nempe vltimis ad coxas vsque gracilem habet, qualem in canibus venaticis cursoribus videmus: caudam etiam quam Tigris longiorem, ut ferme terram attingat.

Et quamvis animal sit voracissimum, & homini, vbi huius semel carnes gustauit, planè infestum, timidum tamen, & à quo citius quam à Tigre se homo defendat, abigat & interficiat.

Non descendit ad plana & frigida loca, sed in montanis plerumque & regione calidiore habitat, qualis est Brasilia, in qua plurimæ Pantheræ reperiuntur.

Non audet cum Leone duellum committere, nec maioribus ut Tigri, sed minoribus saltem animalibus insidiatur. Timet plurimum Canes, & à paruo aliquo horum facillè in fugam vertitur, & subitis in arborem proximam se salibus recipit, vbi à Venatore sagitta vel globulo plumbeo traicitur & deicitur. Si tamen arbori Venator stat viciniore ad viginti etiam passuum distantiam, summa, quod mirum est, velocitate in hunc se Panthera præcipientem fundit, eum dilacerat & in arborem denuo recepta tandem ibi perseverat, donec à Canibus latratu fessis liberetur.

Non patitur Tertianam ut Tigri, nec tanto famem sitimque tempore suffert. Propter solam ferme pellem capitur, quæ aspectu pulcherrima est, ideoque quaeritur maximè, ut ea ornentur tam Ephippia, quam sedilia: Carnes tamen eorundem locorum Barbari deuorant.

Animal

Animal hoc magis cum Panthera, quâ Tigre conuenire videtur.

Cur nò sit Panthera nostri orbis.

An sit Panthera Americana.

Pantheræ Americane descriptio. F. Gregorij de Boluar.

Color in Panthera pulcherrimus.

Caput.

Corporis constitutio.

Timida magis quâ Tigri.

Locus habitationis.

Quæ animalia adoriatur.

Timet Canes.

Longissimè saltat.

Non patitur febrem ut Leo, Tertianam.

Pellâ vsus.